

Lietuvos floros augalai Lenkijos-Lietuvos pasienio sodybų darželiuose

Vilija Snieškienė¹, Stasė Dapkūnienė^{2,3}

Vytauto Didžiojo universiteto Botanikos sodas¹, Augalų genų bankas, Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija², Vilniaus universiteto Botanikos sodas³

2017 m. Lietuvos–Lenkijos pasienio abiejose pusėse buvo inventorizuojami sodybų darželių augalai. Lietuvoje ir Lenkijoje 19 sodybų (po 8) kiekvienoje pusėje buvo inventorizuojami dekoratyvūs ir vaistiniai/prieskoniniai augalai, auginami darželiuose. Nemažą darželių augalų dalį (67 rūšys), sudarė laukiniai vietinės floros augalai. Dalis šių augalų priskiriami tradiciniams senųjų Lietuvos darželių augalams. Lietuvos pusėje jų buvo aptikta 43 rūšys, o Lenkijos – 58 rūšys. Kaip ir svetimžemiai, vietinės floros augalai Lietuvos kaimų darželiuose buvo pradėti auginami maždaug nuo XV a. Šiuolaikiniuose lenkų ir lietuvių pasienio sodybų darželiuose daugiausiai auginama 19-20 a. pradėtų auginami rūšių augalų. Vietinės floros augalų darželiuose auginama daug, jie komponuojami kartu su svetimžemiais augalais.

Darželių augalai, Lietuvos floros augalai, Lietuvos-Lenkijos pasienis

Įvadas

Labai sunku nustatyti, kada pradėti auginami augalai prie gyvenamųjų namų ne dėl kokios naudos, o dėl grožio. Lietuvoje, kaip ir kitur Europoje, pirmiausiai dekoratyvius augalus pradėjo auginami vienuolynuose, dvaruose, o tik vėliau jie išplito ir į aplinkinius kaimus. Ir pirmieji apie gyvenamuosius namus darželiuose auginami augalai buvo kartu ir dekoratyvūs ir vaistiniai ar prieskoniniai. Geresnės materialinės sąlygos atsirasti darželiams susidarė po baudžiavos panaikinimo, kai valstiečiai galėjo savarankiškai ūkininkauti. Lietuvoje tai įvyko XV-XVI a. - Suvalkijoje anksčiau, o likusioje Lietuvos dalyje vėliau. Suvalkijoje ūkininkų vienkiaminės sodybos kūrėsi Rytprūsių pavyzdžiu ir nebuvo paveiktos Stolyfino agrarinės reformos. Kitų Lietuvos etnografinių regionų vienkiaminės sodybos vėliau kūrėsi Suvalkijos regiono pavyzdžiu (Misius, 2011). Nežinia, kada tiksliau valstiečiai turėjo tiek laiko ir galimybių, kad galėjo užsiimti ne tik būtinų pragyvenimui augalų auginimu, bet ir darželių įruošimu. Pirmi tikslūs duomenys apie Lietuvos Didžiosios kunigaikštystės florą, o taip pat ir auginamus augalus pateikti tik 1791 m. S. B. Jundzilo išleistame veikalė. XIX a. jau daug daugiau apie darželiuose auginamus augalus rašo J. Jundzilas, S. B. Gorskis, J. A. Pabrėža (Pabrėža, 2009; Gudžinskas, 2010).

Vienuolynų, klebonijų ir dvarų soduose ir parkuose daugiausiai buvo auginama įvežtinių augalų. Tikriausiai ir pirmi prie valstiečių namų darželių augalai buvo svetimžemiai sėklomis ar ūgliais pasidauginami ne vietinės floros augalai. Nors šie augalai buvo sunkiai gaunami, bet ir labai pageidaujami. Laukinių augalų buvo netolimoje sodybų aplinkoje, tai ir atrodė, kad jų nereikia pasisodinti. Gal tik tokių, kurie tame krašte nebuvo plačiai paplitę ar augo tolimesnėse augavietėse. Z. Gudžinsko (2010) nuomone priežastis, kodėl nedaug vietinės floros ir dekoratyvių augalų buvo auginama darželiuose yra ta, kad daug vietinės floros augalų žiedų geltonos spalvos. Stengtasi darželius sukurti tokius, kurie skirtųsi nuo aplinkinių pievų. Seniausiai ir plačiausiai auginami vastiniai putokliai, paprastosios bitkrėslės, trispalvės našlaitės, paprastosios pakalnutės. Daug rečiau – paprastieji burbuliai, triskiautės žibuoklės, lieknosios plukės (Gudžinskas, 2010). Tikriausiai tą nulėmė galimybė augalus panaudoti ir kitiems praktiniams tikslams:

putokliai – skalbimui, bitkrėslės, našlaitės ir pakalnutės – vaistams, pakalnutės dėl kvapo. O tik puošnumu pasižyminčių, bekvapių augalų daugiau auginami pradėta tik XIX a. pradžioje. Kiek kitokia A. Klimienės (2009) su bendraautorėmis nuomonė. Jų manymu pirmieji lietuvių sodybų darželių augalai turėjo būti vietinės floros ir kai kurie introdukuoti nereiklūs, lengvai besidauginantys augalai. Sodybų apsauginiams želdiniams (medžiai ir krūmai) Suvalkijoje dažniausiai buvo naudojami vietiniai arba seniai introdukuoti augalai (Misius, 2011).

XIX a. pabaigoje-XX a. pradžioje darželiai tapo beveik būtini kiekvienoje sodyboje. Jie atliko ir socialinę funkciją – nuo tada iki šių laikų išlikęs požiūris, kad sodyba be darželio rodo šeimininkų netvarkingumą, apsilaidimą. Per visą darželių Lietuvos kaime istoriją kito augalų įvairovė juose. Labai ilgą laiką darželių šeimininkės stengėsi įsigyti kuo daugiau nematytų, įdomesnių, iš kitų kraštų kilusių augalų. Laukiniai vietinės floros augalai nebuvo labai populiarūs. Tik pastaruosius kelis metus pirmiausiai miestų, o vėliau ir kaimų darželiuose gėlynuose pritaikomi ir vietiniai laukiniai augalai arba bent jų veislės.

Lietuvos-Lenkijos pasienis ypatinga teritorija, todėl įdomu ją tyrinėti įvairiais aspektais. Kai kuriose srityse gyventojų daugumą vis dar sudaro lietuviai. Toks yra Punsko kraštas, ilgą laiką priklausęs Lietuvos Didžiajai Kunigaikštystei ir Lietuvai, bet jau apie 100 metų esantis Lenkijos sudėtyje (Žemaitis, 2017).

Tyrimų tikslas ir objektas – inventorizuoti ir aprašyti Lietuvos floros augalus auginamus abipus Lietuvos-Lenkijos sienos esančiuose sodybų darželiuose.

Tyrimų metodika

2017 m. darželių augalai buvo stebimi ir inventorizuojami Lenkijos-Lietuvos pasienyje: Punsko valsčiuje – 5 kaimuose ir Punske 8 privačiose sodybose ir Punsko Skansene (buities muziejuje); Lietuvos pusėje – Marijampolės ir Alytaus apskrityse 3 kaimuose 8 privačios sodybose ir 1 paminklo aplinkoje – abiejose pusėse po 9 objektus. Buvo nustatyta kiekvienos sodybos geografinė padėtis (geografinės koordinatės) ir aukštis virš jūros lygio.

Augalai buvo stebėti tris kartus per vegetacijos laikotarpį (gegužės, rugpjūčio ir rugsėjo mėnesiais). Stebėjimų metu augalai buvo fotografuojami. Buvo

nustatoma kiekvieno augalo rūšis ir veislė, ar varietetas (jei įmanoma). Augalai apibūdinti pagal atlasus ir augalų apibūdinimo vadovus (Snarskis, 1968; Vilkonis, 2001; Botanica, 2006). Lietuviški ir lotyniški augalų vardai pateikti pagal A. Jankevičienės (1998) ir Z. Gudžinsko (1999) veikalus ir Valstybinės Lietuvių kalbos komisijos nutarimus (<http://www.vlkk.lt/vlkk-nutarimai>). Augalai vaistiniams ar prieskoniniams priskirti pagal literatūros šaltinius (Dagytė, Penkauskienė, 1978; Ragažinskienė ir kt., 2005; Budnikas, Obelevičius, 2015).

Mūsų surinkti duomenys palyginti su literatūros apie visos Lietuvos ir ypač Dzūkijos ir Suvalkijos sodybas ir juose auginamus augalus šaltiniais (Juknevičienė ir kt., 1991; Andriušytė ir kt., 2008; Kačinskaitė ir kt., 2008;

Pabrėža, 2009; Gudžinskas, 2010; Žumbakienė, 2016) ir pagal šiuos autorius priskirti Lietuvos seniesiems (tradiciniams) darželių augalams.

Rezultatai ir aptarimas

2017 m. buvo atliekama darželių augalų inventorizacija Lietuvos-Lenkijos pasienio sodybose. Šių sodybų, esančių abipus valstybinės sienos, šeimininkai yra lietuviai. Buvo palyginta, kaip Lietuvos ir Lenkijos pusėje išlaikytos tradicijos auginant senuosius tradicinius lietuviškų darželių augalus vienoje ir kitoje sienos pusėje. Pastebėjome, kad visose sodybose nemažai auginama vietinės floros augalų (1 lentelė).

1 lentelė. Lietuvos floros augalai Lietuvos-Lenkijos pasienio sodybų darželiuose, 2017 m.
Table 2. Lithuanian flora plants in farmsteads gardens at Lithuanian-Polish border in 2017

Eil. Nr. No	Augalo lietuviškas vardas <i>Lithuanian name of the plant</i>	Augalo lotyniškas vardas <i>Latin name of the plant</i>	Sodybų skaičius, kuriose augalas auginamas, Lietuvoje <i>Number of farmsteads in Lithuania</i>	Sodybų skaičius, kuriose augalas auginamas, Lenkijoje <i>Number of farmsteads in Poland</i>	Pastabos <i>Notes</i>
1.	Balinis ajeras	<i>Acorus calamus</i> L.		+	
2.	Šliaužiančioji vaisgina	<i>Ajuga reptans</i> L.	++++	+	
3.	Siauralapė balžuva	<i>Andromeda polifolia</i> L.		+	
4.	Baltažiedė plukė	<i>Anemone nemorosa</i> L.		+	
5.	Lieknoji plukė	<i>Anemone sylvestris</i> L.	+	+	
6.	Geltonasis bobramunis	<i>Anthemis tinctoria</i> L.		+	
7.	Paprastasis sinavadas	<i>Aquilegia vulgaris</i> L.	+++++	+++++	Nuo 18 a.
8.	Valgomasis krienas	<i>Armoracia rusticana</i>		+	
9.	Kartusis kietis, pelynas	<i>Artemisia absinthium</i> L.	++		Nuo 20 a.
10.	Šilinis viržis	<i>Calluna vulgaris</i> (L.) Hull.		++	
11.	Tankiažiedis katilėlis	<i>Campanula glomerata</i> L.	+++	++	
12.	Didžiažiedis katilėlis	<i>Campanula persicifolia</i> L.	++	+++++	
13.	Plačialapis katilėlis	<i>Campanula latifolia</i> L.	+		
14.	Rugiagėlė	<i>Centaurea cyanus</i> L.		+	
15.	Dirvinis raguolis	<i>Consolida regalis</i> Gray	++	+++	
16.	Paprastoji pakalnutė	<i>Convallaria majalis</i> L.	++++	+++++	Nuo seno auginama
17.	Paprastoji durnaropė	<i>Datura stramonium</i> L.	+		Nuo 19 a.
18.	Plaukuotoji ožkarozė	<i>Epilobium hirsutum</i> L.	+		
19.	Siauralapė krapažolė	<i>Euphorbia cyparissias</i> L.	+++		
20.	Pavasarinis švitrėšis	<i>Ficaria verna</i> Huds.		+	
21.	Melsvasis gencijonas	<i>Gentiana cruciata</i> L.		+	RK (2)
22.	Pievinis snaputis	<i>Geranium pratense</i> L.		+	
23.	Raudonoji žiognagė	<i>Geum rivale</i> L.	+	+	
24.	Gebenė lipikė	<i>Hedera helix</i> L.	+++	+++++	RK (1)
25.	Triskiautė žibuoklė	<i>Hepatica nobilis</i> Mill.	++++	+	
26.	Paprastasis apynys	<i>Humulus lupulus</i> L.	+	+	Nuo 16 a.
27.	Didžioji vilkpuvė	<i>Hylotelephium maximum</i> (L.) Holub	++++	++	
28.	Tikroji vilkpuvė	<i>Hylotelephium telephium</i> (L.) H. Ohba		++++	
29.	Didysis debesylas	<i>Inula helenium</i> L.	+		Nuo 18 a.
30.	Geltonasis vilkdalgis	<i>Iris pseudacorus</i> L.		+	
31.	Sibirinis vilkdalgis	<i>Iris sibirica</i> L.	+++	+++++	RK (2)
32.	Šilinė perkūnropė	<i>Jovibarba globifera</i> (L.) J.Parn.	++	++	
33.	Paprastasis kadagys	<i>Juniperus communis</i> L.	+	++	
34.	Dėmėtoji notrelė	<i>Lamium maculatum</i> L.	++		
35.	Paprastoji sukatzolė	<i>Leonurus cardiaca</i> L.		+	
36.	Paprastoji baltagalvė	<i>Leucanthemum vulgare</i> Lam.	+++	+++++	
37.	Smiltyninė rugiaveidė	<i>Leymus arenarius</i> (L.) Hochst.	++	+++	
38.	Smaliukė	<i>Lychnis viscaria</i> L.		+	

39.	Šliaužiančioji šilingė	<i>Lysimachia nummularia</i> L.		++	
40.	Paprastoji šilingė	<i>Lysimachia vulgaris</i> L.	++	++++++	
41.	Paupinis jonpapartis	<i>Matteuccia struthiopteris</i> (L.) Tod.	+++++	+++	
42.	Miškinė mėta	<i>Mentha longifolia</i> (L.) Huds.		+	Nuo 20 a., RK (4)
43.	Miškinė neužmirštuolė	<i>Myosotis sylvatica</i> Ehrh. Ex Hoffm.	++++	++++	
44.	Paprastasis raudonėlis	<i>Origanum vulgare</i> L.	+		
45.	Vaistinė baltašaknė	<i>Polygonatum odoratum</i> (Mill.) Druce	+	++	Nuo 20 a.
46.	Daugiažiedė baltašaknė	<i>Polygonatum multiflorum</i> (L.) All.	++	+++++	Nuo 20 a.
47.	Pavasarinė raktažolė	<i>Primula veris</i> L.	++	+	Nuo 19 a.
48.	Vaistinis šalavijas	<i>Salvia officinalis</i> L.	+	+	Nuo 19 a.
49.	Pievinis šalavijas	<i>Salvia pratensis</i> L.	+	+	RK (3)
50.	Vaistinis putoklis	<i>Saponaria officinalis</i> L.		+	Nuo 15 a.
51.	Aitrusis šilokas	<i>Sedum acre</i> L.	+		
52.	Siauralapis šilokas	<i>Sedum sexangulare</i> L.	+		
53.	Stoginė šilropė	<i>Sempervivum tectorum</i> L.		+	
54.	Baltasis šakinyš	<i>Silene pratensis</i> (Ranf) Godr.		+	
55.	Vaistinė taukė	<i>Symphytum officinale</i> L.	++	+	Nuo 20 a.
56.	Paprastoji bitkrėslė	<i>Tanacetum vulgare</i> L.		+	Vieni seniausių dekoratyvinių augalų.
57.	Europinis kukmedis	<i>Taxus baccata</i> L.	+	++	RK (0)
58.	Keturbriaunis čiobrelis	<i>Thymus pulegioides</i> L.		+	
59.	Paprastasis čiobrelis	<i>Thymus serpyllum</i> L.	+	+++	
60.	Plačialapis švendras	<i>Thypha latifolia</i> L.		+	
61.	Paprastasis burbulis	<i>Trollius europaeus</i> L.		+	
62.	Vaistinis valerijonas	<i>Valeriana officinalis</i> L.		+	
63.	Didžiažiedė tūbė	<i>Verbascum densiflorum</i> Bertol.		+	
64.	Juodoji tūbė baltažiedė forma	<i>Verbascum nigrum</i> L. f. <i>alba</i>		+	
65.	Paprastasis putinas	<i>Viburnum opulus</i> L.	+	+	
66.	Kvapioji našlaitė	<i>Viola odorata</i> L.	++	+++	Nuo 18 a.
67.	Trispalvė našlaitė	<i>Viola tricolor</i> L.	++	++	

Paaškinimai: pajuodintu (**Bold**) šriftu – augalai priskirti tradiciniams lietuviškiems darželių augalams
RK – augalai įrašyti į Lietuvos raudonąją knygą

Dalis vietinės floros augalų galėjo darželiuose atsirasti savaime užsisėję ar į darželius patekę jų šakniastiebiai, o vėliau, kadangi buvo gražūs ar kuo nors naudingi, palikti, neišravėti. Taip ir dabar pasitaiko. Kai kuriose sodybose dabartinės jų šeimininkės paliko augti baltažiedę plukę, dirvinį raguolį, plaukuotąją ožkarožę, pavasarinį švitriesį, baltąjį šakinį, vaistinę taukę, sakydamos, kad šių augalų jos nesėjo ir nesodino, o jie savaime atsirado, bet neišrovė jų, nes buvo gaila. Prie vandens telkinių paliekami pakrančių ir vandens augalai: balinis ajeras, plačialapis švendras.

Kai kurie vietinės floros augalai skirtingais laikotarpiais pradėti auginti darželiuose pagal literatūros duomenis (Andriušytė ir kt., 2008; Kačinskaitė ir kt., 2008; Gudžinskas, 2010; Žumbakienė, 2016) gali būti priskirti tradiciniams Lietuvos darželių augalams. Seniausiai, t.y. maždaug nuo XV-XVII a. auginami šių rūšių augalai: paprastoji pakalnutė, didysis debesylas, vaistinis šalavijas, vaistinis putoklis, paprastoji bitkrėslė, paprastasis apynys. Kaip ir įvežtiniai augalai, šie taip pat pirmiausiai buvo pradėti auginti ne kaimų darželiuose, o vienuolynų soduose, dvarų parkuose ir gėlynuose, o tik po to – ir kaimuose. Nuo XVIII-XIX a. kaimų darželiuose buvo auginami paprastasis sinavadas, paprastoji durnaropė, pavasarinė raktažolė, kvapioji našlaitė. Kai kurie vietiniai augalai darželiuose išplito tik XX a. pradžioje: kartusis

kietis (pelynas), miškinė mėta, vaistinė ir daugiažiedė baltašaknė, vaistinė taukė. Kiti, auginti retai ir neturima duomenų nuo kada jie auginami darželiuose (keturbriaunis ir paprastasis čiobreliai, paprastasis burbulis, vaistinis valerijonas, didžiažiedė tūbė, paprastasis putinas, trispalvė našlaitė).

Kai kurie vietinės floros augalai buvo profesionalių gėlininkų rekomenduojami kaimo sodyboms apželdinti dekoratyvūs krūmai: paprastasis kadagys, paprastasis putinas; dekoratyvūs žoliniai augalai: lieknoji plukė, stoginė perkūropė, baltažiedis šilokas, didžioji vilkpupė, sibirinis vilkdalgis (Vaidelys, 1998).

Jau keli šimtai metų iš laukinių augalų stengiamasi atrinkti įdomesnes, neįprastas formas. Tokių formų ir veislių skirtingais laikais sukurtų yra ir iš vietinės floros augalų rūšių. Darželiuose auginamos paprastosios kraujažolės raudonžiedė forma, šliaužiančiosios vaisginos kelios veislės, lieknosios plukės pilnavidurė forma, paprastojo sinavado veislės įvairiaspalviais žiedais, sena paprastojo putino veislė 'Roseum', rugiagėlės įvairių spalvų žiedais, šliaužiančioji tramažolė 'Variegata', didžiosios ir tikrosios vilkpupės veislės, sibirinio vilkdalgio veislės su įvairaus intensyvumo mėlynais ir balkšvais žiedais, geltonžiedis šalmutis 'Variegatum', šliaužiančioji šilingė 'Aurea', nendrinio dryžučio sena

forma *picta* su baltai margais žiedais, paprastosios bitkrėslės sena veislė 'Crispum', europinio kukmedžio daug veislių, trispalvės našlaitės įvairiaspalviais žiedais veislės.

Darželiuose auginama ir retų rūšių augalų, įrašytų į Lietuvos raudonąją knygą (Rašomavičius, 2007). Jų aptikome 6 rūšis. Tai natūraliose augavietėse Lietuvoje išnykęs europinis kukmedis, dekoratyvūs augalai melsvasis gencijonas, gebenė lipikė, sibirinis vilkdalgis, vaistiniai: miškinė mėta, pievinis šalavijas.

Dabartiniuose darželiuose pastaruosius dešimtmečius labai populiariu auginti kuo daugiau laukinių ir vietinės floros augalų. Jei ankstesniais metais darželiuose labiausiai vertintos egzotiškos gėlės, gėlynai daromi taisyklingų formų, tai dabar stengiamasi sukurti tokius gėlynus, kad jie primintų natūralias augavietes (pievas, šlapynes, natūralius vandens telkinius). Tam labai tinka ir vietinės floros augalai. Darželiuose Lietuvos-Lenkijos pasienio kaimuose tiek Lietuvos, tiek Lenkijos pusėje tikriausiai anksčiau nebuvo auginama tiek daug rūšių vietinės floros augalų, kaip dabar. Vietiniai augalai komponuojami kartu su svetimžemiais tuose pačiuose gėlynuose (dažniausiai laisvo stiliaus). Toks domėjimasis laukiniais augalais yra teigiamas keliais aspektais: geriau pažįstami vietinės floros augalai. Ypatingai sveikintimas tokių augalų auginimas Punsco Skansene, kur jie panaudojami edukacijai. Auginant vaistinius, prieskoninius ir dekoratyvius augalus sodybose, mažiau jų sunaikinama iš natūralių augaviečių: vaistinei žaliai ruošti, maistui naudoti, o dekoratyvūs augalai puokštėms, religinėms šventėms.

Išvados

1. Lietuvos-Lenkijos pasienio kaimų ir gyvenviečių sodybose 2017 m. buvo aptiktos 67 rūšys Lietuvos floros vaistinių, prieskoninių ir dekoratyvių augalų, auginamų darželiuose.

2. Lietuvos-Lenkijos pasienio sodybų darželiuose auginami 6 rūšių augalai, įrašyti į Lietuvos raudonąją knygą.

3. Pastaruoju metu vietinės floros augalų Lenkijos-Lietuvos pasienio sodybų darželiuose auginama ypatingai

daug. Jie naudojami laisvo stiliaus kompozicijose su introdukuotais augalais.

Literatūra

- ANDRIUŠYTĖ A., BALTRUŠAITIS V., BURINSKAITĖ I., ŽUMBAKIENĖ G. Dzūkijos tradicinė kaimo architektūra. Vilnius: Etninės kultūros globos taryba. 2008, 104 p.
- Botanica. Einjährige & merjährige Pflanzen. Könemann, 2006, 1007 p.
- BUDNIKAS V., OBELEVIČIUS K. Vaistažolės. Kaunas: Vitae Litera, 2015, 239 p.
- DAGYTĖ S., PENKAUSKIENĖ E. Prieskoniniai augalai. Vilnius: Mokslo, 1978, 79 p.
- GUDŽINSKAS Z. Lietuvos induočiai augalai. Vilnius: Botanikos instituto leidykla, 1999, 211 p.
- GUDŽINSKAS Z. Tradiciniai Lietuvos darželių augalai. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras, 2010, 160 p.
- JANKEVIČIENĖ R. Botanikos vardų žodynas. Vilnius: Botanikos instituto leidykla, 1998, 523 p.
- JUKNEVIČIENĖ G., JURONIS V., OBELEVIČIUS K., PETRAUSKAITĖ V. Apynių auginimas. Vilnius: Lietuvos informacijos institutas, 71 p.
- KAČINSKAITĖ I., BALTRUŠAITIS V., BURINSKAITĖ I., ŽUMBAKIENĖ G. Suvalikijos (Sūduvos) tradicinė kaimo architektūra. Vilnius: Etninės kultūros globos taryba. 2008, 96 p.
- KLIMIENĖ A., VAINORIENĖ R., GRISKAITĖ A. Augalų parinkimas tradiciniams gėlių darželiams Šiaulių universiteto botanikos sodo pavyzdžiu. Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos. 2009. 3(16), 145-150.
- MISIUS R. Suvalkijos etnografinio regiono eksperimentinis senųjų vienkiaminių sodybų želdinimo tradicijų tyrimas. Žemės ūkio mokslai. 2011. T. 18, Nr. 1, p. 35-45.
- PABRĖŽA J. A. Taislius augyminis. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2014, 630 p.
- RAGAŽINSKIENĖ O., RIMKIENĖ S., SASNAUSKAS V. Vaistinių augalų enciklopedija. Kaunas: Lututė, 2005, 439 p.
- RAŠOMAVIČIUS V. (vyr. red.). Lietuvos Raudonoji knyga. Kaunas: Lututė, 2009, 799 p.
- SNARSKIS P. Vadovas Lietuvos augalams pažinti. Vilnius: Mitis, 1968, 501 p.
- VAIDELYS J. (sudarytojas). Ūkio kraštovaizdžio tvarkymas. Vilnius: Žiburio leidykla, 237 p.
- VILKONIS K. K. Lietuvos žaliasis rūbas. Kaunas: Lututė, 2001, 415 p.
- ŽEMAITIS A. Seinų ir Punsco kraštas: Lenkijos Lietuva. Global true Lithuania. Lithuanian communities and heritage wordwine [Prieiga per internetą: <http://global.truelithuania.com/lt/sejnyseinai-and-punskas-area-lithuania-inside-poland-933/Punskas-area-lithuania-inside-poland-133>], 2017.
- ŽUMBAKIENĖ G. Senieji Lietuvos gėlių darželiai. Lietuvos liaudies buities muziejus, 2016, 215 p.

Vilija Snieskienė, Stasė Dapkūnienė

Lithuanian flora plants in farmsteads gardens at Lithuanian-Polish border

Summary

In 2017 it was inventoried farmsteads gardens plants on both sides of Lithuanian-Polish borders. Decorative and medicinal plants were inventoried in 19 farmsteads (8 on each side) in Lithuania and Poland. A big part of garden plants (67 species) were wild local floras plants. Part of these plants are ascribed as traditional old Lithuanian farmsteads gardens plants. 43 species of them were found on Lithuanian side and 58 species on Polish side. Like introduced plants also local plants were grown from 15th century in Lithuanian farmsteads gardens. Nowadays plants from 19th-20th centuries are mostly grown at Lithuanian-Polish border farmsteads gardens. A lot of local floras plants are grown in these gardens. Also they are arranged with introduced plants.

Farmsteads gardens plants, Lithuanian flora plants, Lithuanian-Polish border

Gauta 2018 m. kovo mėn., atiduota spaudai 2018 m. balandžio mėn.

Vilija SNIESKIENĖ Vytauto Didžiojo universiteto Kauno botanikos sodo Fitopatologijos grupės mokslo darbuotoja, daktarė. Adresas: Ž. E. Žilibero g. 6, LT-46324, Kaunas. Tel. (8 37) 39 00 33, el. paštas: vilija.snieskiene@vdu.lt

Vilija SNIESKIENĖ, Kaunas Botanical Garden of Vytautas Magnus University, dr. Address: Ž. E. Žilibero 6, LT-46324 Kaunas. Tel (+370) 39 00 33, e-mail: vilija.snieskiene@vdu.lt